

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Collin, Jonas.

Titel | Title:

L. Lund og hans Forfattervirksomhed.

Udgivet år og sted | Publication time and place:

[Kbh.], [1894]

Fysiske størrelse | Physical extent:

14 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

J. Collin.

L. Lunds

Forfattervirksomhed.

1894.

44.275-80

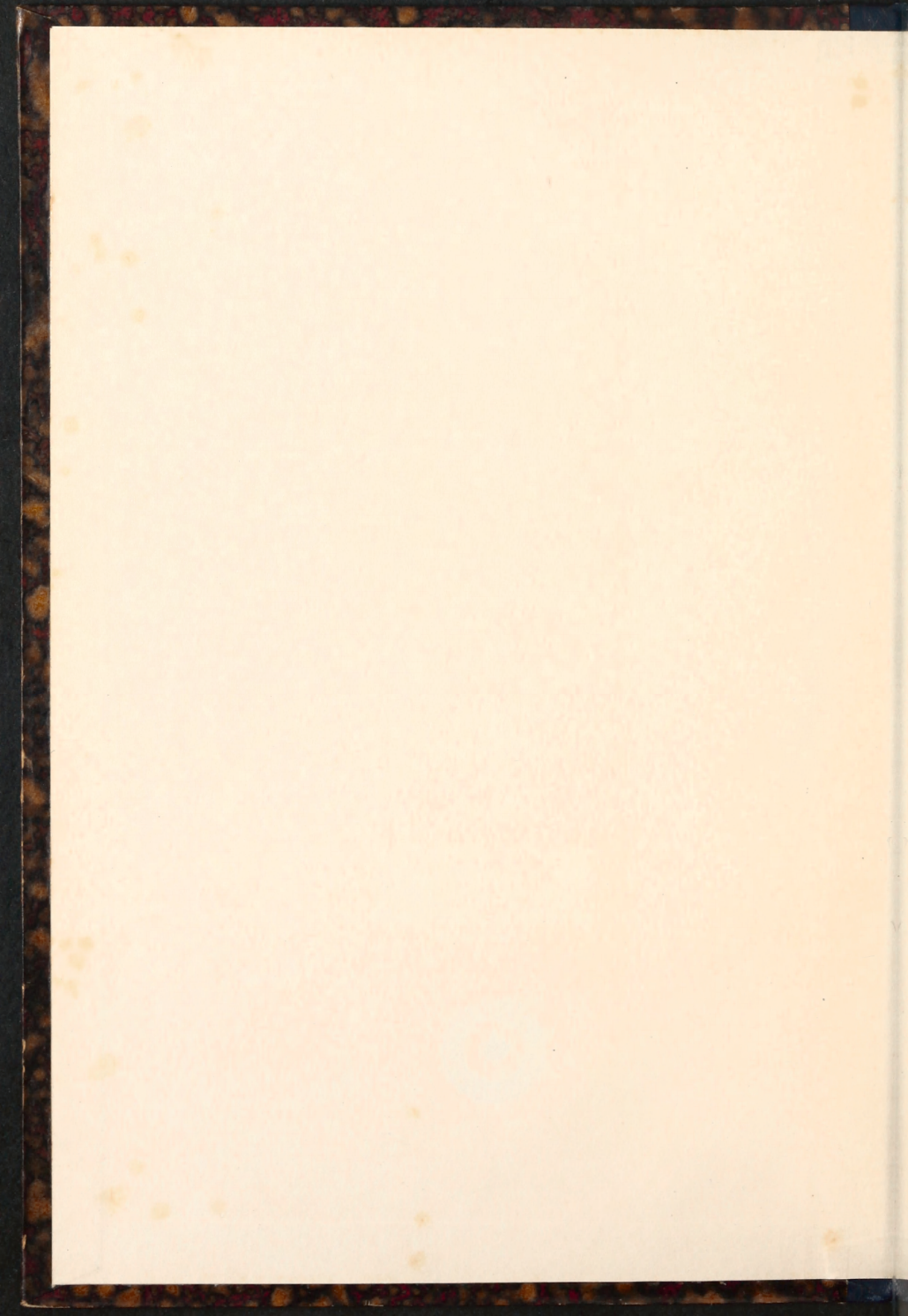
Ex. 1

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020330644

Særtryk af
„VOR UNGDOM“

Udgivere: H. Trier og P. Voss.

1894.

L. Lund

og

hans Forfattervirksomhed.

Af

Jonas Collin.

Man træffer meget hyppigt Videnskabsmænd, der nyde Anseelse som Kapaciteter, uden at dog Nogen er i Stand til at gjøre Rede for, hvilke videnskabelige Opdagelser saadanne ansete Mænd have beriget Videnskaben med, hvilke nye Syn eller Anskuelser de have baaret frem i deres omfangsrige og lærde Værker, kort sagt: hvori deres videnskabelige Fortjenester egenligt bestaa. Omvendt seer man Folk, som gjennem deres videnskabelige Undersøgelser have aabnet nye Baner og gjort bestemte, let paaviselige nye Opdagelser, gaa omkring mere eller mindre upaaagtede og neppe nok kjendte af det store Publikum. Dette Forhold synes ikke absolut retfærdigt, men da Fænomenet gjentager sig Generation efter Generation, maa det vel være i Overensstemmelse med Naturens Orden.

Den Mand, hvis Navn staar over disse Linier, Oldtidsforskeren L. Lund, hører til de af Samtiden i altfor ringe Grad paaagtede Videnskabsdyrkere. Og dog er han maaske en af de eiendommeligste og genialeste, sikkert en af de lærdeste, Forskere vi have. »Naar mine egne Undersøgelser af dette eller hint Spørgsmaal have ført mig til det Resultat, at den gængse Opfattelse er rigtig nok, saa har dette Emne ikke længere nogen Interesse for mig«, skrev Lund engang til mig, »kun hvor jeg seer, at den fastslaaede Opfattelse er falsk, føler jeg, at der er Noget for mig at gjøre, og det er utroligt, hvor mange feilagtige Forestillinger der ere blevne fastslaaede i vore Dages Videnskab, specielt i Oldtidsforskningen, som Følge af, at den ene Forfatter uden selvstændig Undersøgelse skriver den anden ud og selv kritikløs bruger Andres saakaldte Kritik paa deres blotte Autoritet. Hvad mig angaaer tager jeg nødigt nogen moderne Forfatters Meninger for gode Varer, naar jeg ikke selv ved Kildeundersøgelser har overbevist mig om, at de ere rigtige. Og hvor jeg ikke har kunnet gjøre dette, er jeg nærmest tilbøielig til a priori at forudsætte, at de ere gale«. I denne Udtalelse ligger paa eengang et karakteristisk Træk af Lunds eget aandelige Fysiognomi og en Forklaring af,

at han er en Torn i Øiet paa Alle, der opfatter Videnskaben mere som »Koen, der giver dem Mælk«, end som Menneskehedens Søgen efter Sandhed.

Johan Ludvig Michael Lund var oprindeligt Zoolog. Allerede som ganske ung Student kastede han sig med Iver over Studiet af de lavere Dyr. Professor Schiødt, til hvis Skole han havde sluttet sig, satte stor Pris paa ham og betragtede ham som en af sine mest lovende Elever. I en meget ung Alder erholdt Lund Universitetets Guldmedaille, men ikke længe efter brød han — maaske i ungdommelig Overilelse — med Zoologien og Universitetet. Saa fulgte der nogle Aars aandelige Omflakken, karakteriseret ved Feilgreb og umodne Bestræbelser efter at vinde frem til en Afgjørelse af de religiøse Stridsspørgsmaal. Kun Et stod ham klart, at han — som Bjørnson siger — vilde »tjene det Største«, og det Største var for ham Religionen. Som saa mange Andre i vore Dage havde han tidligt tabt Troen paa Kristendommens Dogmer, og han naaede hurtigt til den Erkjendelse, at filosofiske Ræsonnementer i dette Tilfælde ikke havde større Værd end Skrift paa Havets Bølger. Først da det blev ham klart, at der kun ad den historiske Forsknings Vei kunde naaes et Resultat af blivende Betydning, fandt han Hvile, og han satte fra nu af al sin Kraft ind paa at efterforske Kristendommens historiske Oprindelse og første Udvikling. Men Opgaven antog større og større Dimensioner, idet de kristelige Dogmer viste sig at have deres Rødder langt tilbage i Hedenskabets Tider, og det blev derfor nødvendigt at efterforske de religiøse Ideers Historie, med andre Ord: Civilisationens Udvikling fra de ældste Tider af. Lunds fra første Færd af ubestemte, fantastiske Higen mod »det Største« har fra den Tid af havt en fast og bestemt Karakter af et ærligt, ihærdigt Arbejde mod et opnaaeligt Maal. Jeg har liggende for mig et Brev fra ham, hvori han selv angiver sit Standpunkt: »Jeg ønsker undersøgt, hvad der bevisligt er falsk i Kristendommens Dogmebygning, og dette bortskaaet, men hvad der er sandt og godt i Kristendommen vil Ingen forsvare ivrigere end jeg« . . . Det fremgaaer heraf, at hans Arbejder ikke ere Led i den tankeløst nedbrydende Agitationsliteratur, hvorpaa vor Tid er saa rig, men at de ere et redeligt og strængt videnskabeligt

Forsøg paa at løse den Opgave, der vel maa indrømmes at være den største af alle i vore Dage.

Efterat være kommen til den Erkjendelse, at den moderne Videnskabs Resultater ikke vare til at bygge paa, følte Lund Nødvendigheden af allevegne at søge til selve Kilderne. I Europas og Amerikas Bibliotheker gennemforskede han latinske og græske, assyriske og ægyptiske, rabbiniske og syriske, arabiske og æthiopiske, armeniske og kinesiske Kildeskrifter, keltiske Digte og nordiske Sagaer, Kirkefædre og Middelalderens Krøniker og de i Folkesagnene opbevarede Traditioner om svundne Tiders Skikke og Forestillinger. Den brogede Samling af Data, som han derved — og ved Benyttelsen af de i Museerne ophobede Skatte — kom i Besiddelse af, førte ham efterhaanden, ved kritisk Sammenstillen og Sammenligning, til en Række Resultater, der i Regelen vare meget forskellige fra de hidtil gjældende Meninger. At en saadan original og selvstændig Forskning maa være af Betydning for Videnskaben, selv om et eller andet af Resultaterne kan være omtvisteligt, synes uimodsigeligt, men den isolerer sin Mand. Og dette har Lund faaet at føle paa mere end een Maade. Han levede Aar efter Aar i fuldstændig aandelig Ensomhed med sine Studier, uden at han dog derfor blev til en Stuelærd. Med andre Videnskabsmænd søgte han sjældent Samkvem, men han levede af Hjertens Lyst med blandt Befolkningen i de forskellige Lande, hvor han opholdt sig. Kun i sit Hjemland følte han sig fremmed og tilovers.

En lille privat Formue satte ham i Stand til gennem en Aarrække at ofre sig helt for sine Forskninger, hvorpaa han i Slutningen af Halvfjerdserne reiste til Amerika i Haab om at erholde en Stilling, som vilde gjøre ham det muligt at fuldføre sine Undersøgelser og faae Resultaterne publicerede paa et Verdenssprog. Hans Haab gik ikke i Opfyldelse, men uden Betydning for hans Studier blev Opholdet i den nye Verden dog ikke. I New-York fik han Leilighed til at gjøre Direktionen for Astor-Bibliotheket en Tjeneste ved at forklare Indholdet af et abyssinisk Haandskrift, som Ingen i Byen havde kunnet tyde, og han opnaaede derved uhindret Adgang til at benytte det store Bibliothek i samme Udstrækning som Bibliothekets egne Embedsmænd.

Efter fire Aars Ophold i Amerika vendte han til-

bage til Europa og fik paa Hjemreisen i London Leilighed til at forelægge en af sine nye Opdagelser i et der-værende lærd Selskab. Han oplyste nemlig, at det gamle Testaments Beretning om Josef i Ægypten findes bekræftet ved en Række Dokumenter og Billeder, der stamme fra selve Josefs Tid. Grunden til, at Ægyptologerne hidtil ikke havde kunnet finde noget Spor af Josef i Ægyptens Historie, mente han, laa i, at de som Udgangspunkt for deres Undersøgelser havde taget Bibelens Angivelse af, at der skulde være et Tidsrum af 430 Aar mellem Jakobs Ankomst til Ægypten og Israeliternes Udvandring under Moses, en Tidsangivelse, som dog mange Rabbinere allerede længe før Kristi Fødsel, og senere de ældste Kristne, havde reduceret betydeligt. Som et naturligare Udgangspunkt havde han da valgt Bibelens Beretning om, at ved Hungersnøden kom hele Landet direkte i Faraos Besiddelse, hvilket vil sige saa meget som, at Feodalismen afløstes af et absolut Kongedømme. Et saadant Vendepunkt i Ægyptens Historie var Kong Amenhotep d. 4des Regjering, og baade de literære og monumentale Kilder til denne Konges Historie tyde paa, at Josef virkelig maa have levet og virket under ham. Paa nogle Billeder fra den Tid, da Amenhotep kun var Prindsregent, seer man Kongen indkjøbe store Masser af Korn og betale det med Smykker. Nogle Dokumenter fra Tiden umiddelbart efter Amenhoteps Thronbestigelse vidne om, at der paa den Tid maa have hersket Hungersnød, og at Proviant-Magasinerne bestyredes af en meget høitstaaende Embedsmand, der paa en enestaaende mærkelig Maade betegnes som en Gud eller som en Mand, i hvem Guds Aand særligt var tilstede. Mandens Navn findes desværre ikke bevaret, men han tiltales »min Herre«, den samme Tiltale, som Ægypterne ifølge Bibelens Beretning brugte overfor Josef. Et Billede fra Amenhoteps Regjeringstid, der maa antages at fremstille en meget vigtig Begivenhed, da det anbragtes baade paa Tempelmure og i Gravkamre, viser hvorledes Kongen taler til Folket, medens en fornem Embedsmand forestaaer et storartet Salg af Korn fra Kongens Magasiner. Ogsaa her betales Kornet med Smykker, men paa et andet lignende Billede have Ægypterne ikke mere Noget at betale med, og de maa derfor overgive sig til den mægtige Embedsmands Naade. Paa

disse og flere Billeder er Befolkningen i Amenhoteps Hovedstad stærkt blandet med Asiater, som øiensynligt staa paa lige Fod med Ægypterne, ja endog gjøre Tjeneste i Kongens Livvagt. — Stort mere naaede Lund ikke at faae frem i sit Foredrag i London, men han lægger ikke Skjul paa, at han har et endnu langt større Materiale til yderligere Opklaring af Josefs Historie. Han mener endog at kunne gjøre Rede for Israeliternes Historie i Ægypten lige til Udvandringen under Moses, altsaa for hvad der skete i det mørke Tidsrum, som ligger mellem første og anden Mosebog. Vor bekjendte, lærde Ægyptolog, Prof. Vald. Schmidt, har skrevet en refererende Artikel om Foredraget, men Lund selv har paa Grund af Tidernes Ugunst endnu ikke naaet at faae sine Undersøgelser publicerede i udførligere Form. Man skulde dog synes, at den første Paavisning af samtidige Illustrationer til Begivenheder, som skildres i Bibelsens første Bog, maatte fortjene noget større Paaskjønnelse.

Kort efter sin Tilbagekomst til Kjøbenhavn forelagde Lund en ny Prøve paa, hvilke overraskende Resultater hans Undersøgelser havde ledet ham til. Han paastod at kunne oplyse, hvorledes Jesus i Virkeligheden havde seet ud, og det maa erkjendes, at det Usandsynlige i hans Paastand forsvinder, naar man lærer hans Argumentation nærmere at kjende. Han viste, at der i de første fem Aarhundreder ikke findes nogen Forfatter, der omtaler Jesus som formskøn, hvorimod en hel Række Kirkefædre beskrive hans Ydre som uskjønt og dagligdags. Han gjorde endvidere opmærksom paa, at der i Kristendommens ældste Tider fandtes talrige Billeder af Jesus, af hvilke flere angaves at være udførte efter Skitser, som paa Foranstaltning af Pilatus vare tagne efter Jesus, medens han levede. Hvad der foreligger af mere specielle Efterretninger om Jesu Ydre, gaaer ud paa, at han saae ældre ud, end han var, at han var skaldet og at han havde en iøinefaldende Næse. Et Fysiognomi, der netop svarer til denne Beskrivelse, forekommer meget almindeligt paa de ældste kristne Mindesmærker, de saakaldte gnostiske Gemmer, og at det forestiller Jesus, angives undertiden direkte ved Underskriften *Ihsus*. I Regelen forekommer dette Portræt i saadanne Forbindelser, at man deraf kan se, at den Mand, der er fremstillet, antoges for en Aabenbaring af Guddommen; undertiden

antydes dette ogsaa ved, at han efter ægyptisk Skik afbildes i kolossal Størrelse i Forhold til en Tilbeder. Den katholske Gren af Oldtidens Kristne yndede imidlertid ikke at fremstille Jesus saaledes som han i Virkeligheden saae ud, da Grækere og Romere ikke godt kunde tænke sig Guddommen inkarneret i et saa dagligdags Legeme. De overførte derfor paa Jesus de hedenske Gunders kjendte Skikkelser og afbildede ham først som Merkur eller Jupiter, senere som de østerlandske Guder Nebo og Merodach, hvilken sidste Type ligger til Grund for den nu almindeligt vedtagne Kristus-Fremstilling. — Mod denne nye Opdagelse opponerede — man kan vel næsten sige *ex officio* — vor ansete Professor i Kirkehistorie, Dr. Fr. Nielsen, men, saavidt jeg formaaer at dømme, blev han paa alle Punkter gjendreven af Lund, der i Polemiken fik Leilighed til yderligere at godtgjøre, at han var nok saa godt hjemme i Kilderne til Kristendommens ældste Historie som nogen Theolog. Men det skaffede ham dog ikke Midler til at faae endog blot denne lille Undersøgelse publiceret i en saadan Form, som han ønskede det.

I nogle Artikler i »Morgenbladet« til Forsvar for Danmarks gamle Kirkebygninger gav Lund kort efter en Række originale og oplysende Meddelelser om Kristendommens Udvikling. Han viste hvorledes den Kommunisme, der oprindeligt søgtes gennemført i den ældste Kristenhed, havde til Følge, at de Kristne tabte Lysten til at arbeide og kom i Vanry som lade og dovne Folk. Derved nødvendiggjordes omsider en Reform, hvorved Ulighederne i Kaar søgtes udjvnede paa en mindre radikal, men mere praktisk Maade, og i denne Udvikling er det, at Kirkebygningerne efterhaanden komme til at spille en større Rolle, idet hele Folket uden Undtagelse i disse Bygninger med deres kunstneriske Udsmykning, den herlige Musik og Pragtudfoldelsen ved Gudstjenesten havde Noget, der langt overgik Alt, hvad selv de Rigeste og Fornemste havde i deres private Hjem. Denne Fordring om, at det, der var for Alle, i Storhed og Skønhed skulde overgaa Alt, hvad der kun var for Enkelte, fremhæves af Lund som en af Katholicismens smukke og ædle Sider. Han gjør opmærksom paa, hvorledes denne fra Religionen udgaaede Aand prægede hele Tilværelsen i hine Tider og var Skyld i, at det offentlige Liv blev saa lyst og livligt,

at Byerne fik et saa smukt Ydre, kort sagt, at Livets Skjønhed blev Fælleseiendom, hvilket atter havde til Følge, at der ikke opstod en saadan Misfornøielse med Tilværelsen som den, der i vore Dage har faaet et ikke ganske uberettiget Udtryk gennem den socialistiske Bevægelse.

Da Lund intetsteds fandt den Støtte til Udgivelsen af sine Arbejder, som han havde haabet at finde, besluttede han sig til midlertidigt at virke som Journalist. Fra »Morgenbladet«s Redaktion havde han modtaget Opfordring til at være Medarbejder ved Bladet, og i Aarene 1885—86 skrev han da en betydelig Række Artikler om Museer, Kunst, sociale Spørgsmaal og lignende Emner, altid indeholdende gennemtænkte, positive Forslag til Fremskridt i en eller anden Retning. Som han selv engang har udtalt, betragtede han det som sit Hovedformaal som Journalist at fremme Alt, hvori vi Danske kunne indtage en Plads i forreste Række, trods vor Lidenhed som Nation. Under de daværende politiske Brydninger kunde det naturligvis ikke undgaaes, at ogsaa hans Artikler nu og da fik Præg af den politiske Kamp og af hans Standpunkt i denne som ivrig Venstremand, men dette hindrede ikke, at de vakte Interesse og Opmærksomhed ogsaa hos politiske Modstandere, og ikke mindst hos den daværende Kultusminister, Kammerherre J. Scavenius. Da Lund i 1886 ansøgte om Midler til et Aars Ophold i London for derved atter at komme ind i sine Studier, fandt han allevegne venlig Imødekommen, og hans Andragende blev bevilget med en Enstemmighed, der i hine Dage var noget saare Sjældent.

Lund havde haabet at kunne blive i London og der faae sine Skrifter udarbejdede og udgivne paa Engelsk; men han maatte atter vende tilbage til Kjøbenhavn med skuffede Forhaabninger. Kultusminister Scavenius, hvem Lund altid omtaler med stor Taknemlighed, skaffede ham dog Understøttelse til at faae Noget af sit Materiale udgivet paa Dansk. Af det store Værk over Hedenskabet, som Lund nu tog fat paa at udarbejde, foreligger kun Begyndelsen, en Sjettedel af det Hele, men nok til at vise, at Forfatteren sidder inde med et fuldstændigt nyt og originalt Syn paa hele den hedenske Religion. Han forkaster de gamle Mythologier med deres Guderækker og Anekdoter saavelsom de nyere

filosofisk-filologiske Hypotheser, der gennem sproglige Undersøgelser ville reducere Alt til Allegorier. I Modsætning til Ethnografernes Theorier om en vis Udvikling gennem ensartede Fænomener, som alle Folkeslag skulde være underkastede, nogle i langsommere, andre i hurtigere Tempo, mener han, at Civilisationen, og dermed den hedenske Religion, i sin oprindelige Skikkelse er bleven udbredt ved Folkevandringer, der til en bestemt Tid ere udgaaede fra et og samme temmelig begrændsede Omraade, og at Ligheden i Traditioner, Skikke og Forestillinger, næsten hele Jorden over, er en Følge heraf. I det foreliggende første Hefte gjør Lund opmærksom paa det hidtil ikke paaagtede Faktum, at Guderne oprindeligt allevegne repræsenteredes af levende Mennesker; naar disse Mennesker eller, om man vil, Præster, klædte i en vis Dragt, »Gudens Dragt«, med visse Attributioner viste sig for Lægbefolkningen, betragtede denne dem som Aabenbarelses af selve Guden, tog deres Ord for Gudens Ord, identificerede dem ganske med Guden. Paa denne Maade bliver det forklarligt, at Guder kunne dø og dog senere vise sig at være levende igjen, at Solen kan optræde som en Mand, der har Hustru og Datter, og at hver Gud kan optræde i flere forskellige Exemplarer. Den ene Odin dør efter den anden, men »Odin« er dog altid tilstede ligesom »Paven« i Katholicismen. I Mytherne seer Lund da Beretninger om, hvad der hændte saadanne Mennesker, som spillede Guders Rolle, og som virkeligt antoges for Guder — og i Folkesagnene (dette Begreb naturligvis taget i passende Begrænsning) seer han Erindringer om disse levende Guders Færd eller om de Skikke, der knyttede sig til deres Dyrkelse. For at holde Lægbefolkningen i tilbørlig Frygt fartede disse levende Guder tilhest eller tilfods omkring ved Nattetid og viste sig i skrækindjagende fantastiske Formummelser, undertiden endog iførte ofrede Menneskers afflaaede Hud, atlsaa som levende Dødnings. Herfra, mener Lund, stamme Forestillingerne om »den vilde Jagt«, om Uhyrer og om Gjengangere, af hvilke sidste der findes en meget oplysende Statuette afbildet i hans Bog. Lund antyder fremdeles, at disse levende Guder vare i Besiddelse af adskillige Kundskaber om Naturkræfterne, at de havde Indsigt i Tilberedningen af Fyrværkerisager, Sprængstoffer, Lægemidler og Giftstoffer, men at de holdt disse Kund-

skaber strængt hemmelige, for at de i Lægbefolkningens Øine kunde tage sig ud som om de vare overnaturlige Væsner. Saaledes omtrent, mener Lund, var den Form, hvorunder Hedenskabet tilligemed Civilisationen oprindeligt udbredtes over Jorden. Men paa forskjellige Steder øvede de levende Guder et saadant Tyranni over Befolkningen, at denne reiste sig imod dem og afkastede Aaget. Paa denne Maade blev, som Lund paaviser, baade i Nord- og Sydeuropa Hedenskabet i Tidens Løb reformeret, medens dog paa mange Steder de levende Guder i Smug vedbleve at existere og selv efter Kristendommens Indførelse — ja næsten lige til vore Dage — spillede en Rolle som Troldmænd eller Hexe. — For Enhver, der seer med uhildede Øine paa den her i al Korthed skitserede Betragtningssmaaade, vil det vistnok være klart, at den er ganske anderledes aandfuld og tilfredsstillende end Mythologernes Forklaring, i hvilken det helt oversees, at de religiøse Forestillinger ogsaa i de førkristelige Tider have en Udviklingshistorie. Det maa heller ikke lades ude af Betragtning, at Lunds Opfattelse ikke er Tankespind eller løse Hypotheser som saa meget Andet i vore Dages Videnskab. Hvad der i denne kortfattede Redegjørelse for enkelte af hans Resultater tager sig ud som en Række Postulater, er i hans Arbeide støttet til et meget stort og overordenlig mangeartet Bevismateriale, der i høj Grad bærer Vidne om hans udstrakte Kundskaber, og jeg er ude af Stand til at forestille mig, hvorledes dette umaadelige Materiale skulde kunne afkræftes.

Det er mig heller ikke bekjendt, at der er fremkommet noget virkeligt, alvorligt Forsøg paa at bestride Rigtigheden af denne hans Lære om levende Guder. Man er gaaet frem paa en anden Maade. Endnu førend Lund naaede at faae det første Hefte af sine »Fragmenter om Hedenskabet« udgivet, gik Scavenius af som Minister, og snart efter blev vi Vidne til et Fænomen, der stærkt minder om Fortidens »Delatores«, idet der fremkom en Række anonyme Bladartikler, der gik ud paa at ned sætte snart den ene, snart den anden Videnskabsmand og endte med indtrængende at anmode den nye Kultusminister om ikke at støtte Vedkommendes Arbeider. En saadan Artikel, den mest hadefulde af dem alle, rettedes ogsaa mod Lund, og da han i »Dag. Nyh.« havde gjendrevet den paa ethvert Punkt og viist, at den anonyme

Forfatter ikke vidste Besked om de Spørgsmaal, som han mente at kunne tale med om, fremkom der kort efter i Norge og Tydskland to ligeledes anonyme Artikler, ganske i samme Aand og Stil som den danske og ligesom denne indtrængende anmodende det danske Kultusministerium om at standse Lunds Værk. At der blev taget Hensyn til disse Artikler, er et af de styggeste Blade i den danske Videnskabs Historie og har, saavidt mig bekendt, kun et eneste Sidestykke i Fortiden, nemlig da Kultusministeriet i sin Tid lod sig bevæge til at berøve Henrik Krøyer Statstilskudet til »Naturhistorisk Tidsskrift« og derved for en Aarrække standse dets Udgivelse.

Da Lund saaledes ingen Udsigt havde til for det Første at faae Mere publiceret af sine Studier over Heden-skabet, lagde han dette Arbeide foreløbigt til Side og tog andre Spørgsmaal op. Hans sidste Publikation — om jeg tør bruge dette Udtryk om et Foredrag — omhandler Apostlen Peters Ophold i Rom, et i den theologiske Verden, som bekendt, meget omtvistet Spørgsmaal. Katholikerne holde paa, at Peter i 25 Aar har været Biskop i Rom, men af selve det nye Testamente kan det bevises, at han umuligt kan have været hele denne Tid i den nævnte By. Derfor have protestantiske Theologer opstillet den Formodning, at han i Virkeligheden slet ikke har været der. Gjennem omfattende, selvstændige Undersøgelser er Lund kommen til det Resultat, at Peter i Begyndelsen af Keiser Claudius' Regjering virkelig ankom til Rom for at bekæmpe Simon Magus, der udgav sig for Kristus og søgte at bevise sin Adkomst til denne Værdighed ved forskellige »Mirakler«. Peter hævdede, at Jesus var den rette Kristus, og søgte ligeledes ved Mirakler at give sine Ord Vægt. Tvisten imellem de To førte imidlertid til Tumulter, som havde til Følge, at Keiseren forviste baade Peter og Simon Magus med alle deres respektive Tilhængere fra Rom. Peter drog nu tilbage til Syrien og Palæstina, hvor han virkede i en Aarrække, og hvorfra han skrev sit første Brev til sin i Forvisning og Adsplittelse levende Menighed, som hvis Forstander han vedblev at betragte sig. Senere hen, under Nero, vendte han tilbage til Rom og forblev der til sin Død. Paa denne Maade opløse altsaa de tilsyneladende Modsigelser sig i god Harmoni, en Om-

stændighed, paa hvilken der vistnok bør lægges en ikke ringe Vægt ved Undersøgelser af denne Natur, idet den peger hen paa, at man er paa den rette Vei.

Jeg skal slutte denne kortfattede Oversigt over Lunds videnskabelige Forfattervirksomhed med endnu engang at henpege paa, at det, af Mangel paa tilstrækkelig pekuniær Understøttelse fra rette Vedkommendes Side, kun er i Form af Bladartikler, Referater af Foredrag, Polemik eller Brudstykker, at han har faaet publiceret disse — som han selv kalder det — Smuler og Prøver paa Resultaterne af hans Forskerarbeide.

Saa tror jeg, det er lykkedes mig at give det Billede, jeg har ønsket at fremdrage: En Mand, der sætter sine Evner, sin Arbeidskraft, sin Tid, sin Formue, hele sit Liv ind paa gennem Undersøgelser af et herhjemme hidtil ukjendt Omfang at løse store Opgaver af høi videnskabelig Betydning, en Mand, der sidder inde med vigtige nye Opdagelser, med et nyt og originalt Syn paa Civilisationens Historie og hele Oldtidslivet, en Mand, der gennem ærligt og utrætteligt Arbeide har stræbt at give sit Bidrag til vort Folks aandelige Udvikling — og saa paa Medaillens anden Side: en Mand, der Gang efter Gang er bleven tilsidesat, hindret og standset i sit Arbeide, en Mand, der — skjøndt han nu er 50 Aar gammel — ikke har faaet synderlig større Statsunderstøttelse i hele sit Liv, end Halvdelen af hvad en Professor oppebærer i Gage i eet Aar, ja, hvad mere er, en Mand, hvem man har nægtet Statsunderstøttelse til Fortsættelsen af et betydningsfuldt videnskabeligt Arbeide, blot fordi dets Fremkomst maatte være ubehagelig for visse Personer, der end ikke have turdet være deres Navn offentligt bekendt.

Jeg er ikke Arkæolog og veed derfor ikke, om der muligvis er vigtige Kilder, som Lund er ukjendt med, eller om der maatte kunne fremdrages Noget, som i et eller andet Tilfælde kunde begrunde en anden Tydning end hans. Men saa meget kan jeg se, at det, der hidtil er fremført mod hans nye Anskuelser, ikke er af saadan Art, at det paa et eneste Punkt har afkræftet hans Bevisførelse. Dette tillægger jeg saa meget desto større Vægt, som det ikke har manglet paa ond Villie i denne Retning. Naar jeg fæster Blikket paa de Gjenvordigheder, Lund har havt — og endnu har at kæmpe mod, blot

for at faae Resultatet af sit Livs Arbeide publiceret paa en saadan Maade, at Andre kunne drage Nytte deraf, og naar jeg saa søger at forstaa, hvorfor al den Uret bliver øvet, saa standser jeg ved det, hvorfra jeg gik ud: »Det maa vel være i Overensstemmelse med Naturens Orden.«

Og ret beseet er det vel ganske menneskeligt, om end ikke humant. Hvad Mange kunne skrive, kunne ogsaa Mange forstaa og bedømme, og Enhver er rede til at anerkjende det, som han selv kunde have gjort i det Væsenlige lige saa godt. Det er jo en indirekte Hævdelse af hans eget Standpunkt. Det helt Nye derimod er Ingen kompetent til at dømme om, forinden han selv — om han kan — har gjort Undersøgelsen efter og paa denne Maade ved Selvsyn overbevist sig om, hvorvidt den er rigtig i sin Methode og sit Resultat. Men en saadan Undersøgelse kræver i mange Tilfælde en Aarrækkes ihærdige Arbeide. Dersom det Nye tilmed truer med at kuldkaste gængse Anskuelser, som Videnskabens bestaltede Dyrkere Aar efter Aar — for ikke at sige Semester efter Semester — have hævdet som fastslaaede Kjendsgjerninger, ja saa er det jo naturligt nok, at disse »officielle Repræsentanter« for Videnskaben a priori stille sig fjendtlige mod det Nye og i mange Tilfælde opfatte dets ikke autoriserede Fremkomst som et uberettiget Angreb paa deres videnskabelige Eiendom. Derfor vil ofte først en yngre Generation, der har Øie for Betydningen af de nye Veie, Mod og Uafhængighed til at gaa frem ad disse, kunne dømme om dette Nyes Værd og anerkjende dets Ophavsmands Fortjeneste. Men derfor kommer Anerkjendelsen ogsaa i mange Tilfælde saa sent — for sent.

Jonas Collin.

